

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 415/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudcov Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej spoločnosťou Brázdil & Brázdilová advokátska kancelária s. r. o., Trhová 1, Zvolen, v mene ktorej koná advokát JUDr. Jozef Brázdil, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 135/2016 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 38/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 135/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 38/2017 (ďalej aj „namietané konanie krajského súdu“). Ústavná sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 29. júna 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 31. marca 2016 na okresnom súde žalobu proti žalovanému, ktorým je zahraničná osoba, na plnenie z poistnej udalosti. Konanie je na okresnom súde vedené pod sp. zn. 2 C 135/2016. Okresný súd rozhodol uznesením z 3. júna 2016 o zastavení konania pre nedostatok právomocí (ďalej len „prvé rozhodnutie o zastavení konania“). O podanom odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 38/2017 z 23. januára 2018 tak, že zrušil prvé rozhodnutie o zastavení konania a vec vrátil okresnému súdu.

Následne okresný súd 7. mája 2019 rozhodol v poradí druhým uznesením o zastavení konania pre nedostatok právomocí (ďalej aj „druhé rozhodnutie o zastavení konania“). Rozhodnutie súdu prvej inštancie napadla sťažovateľka odvolaním.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti k namietanému porušeniu označených práv uviedla, že doteraz sa vedie konanie len o právomoci slovenského súdu vo veci konať, a nie vo veci samej. Prvé rozhodnutie o zastavení konania vydal okresný súd po 2 mesiacoch

od podania žaloby. Po podaní odvolania sťažovateľkou však okresný súd odoslal odvolanie a spis krajskému súdu až 25. januára 2017, teda „*po polroku. Ani obstaranie prekladu dokumentácie neospravedlňuje takéto omeškanie. Následne odvolací súd rozhodoval o odvolaní 1 rok (nie však o merite veci, ale iba o právomoci súdu) a spis vrátil súdu prvej inštancie 27.2.2018. Odvolacie konanie ohľadom právomoci trvalo 1,5 roka.*“. Po vrátení veci krajským súdom na nové konanie vykonal okresný súd doplnenie dokazovania vo veci zisťovania právomoci a rozhodol 7. mája 2019 druhým rozhodnutím o zastavení konania. Konanie na okresnom súde tak trvalo 1 a pol roka. Proti druhému rozhodnutiu o zastavení konania podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom koná odvolací krajský súd, pričom „*od cca júla 2019, do júna 2020 stále nebolo právoplatne rozhodnuté.*“.

Podľa sťažovateľky tak všeobecné súdy nekonali plynulo, resp. konali s priet'ahmi, pričom obdobie nečinnosti okresného súdu predstavuje obdobie:

*„Jún 2016-január 2017 odvolacie konanie na súde prvého stupňa /6 mesiacov /
Február 2018 až máj 2019 opätovné rozhodovanie o právomoci súdu na OS Trebišov /15 mesiacov/*

Obdobia nečinnosti súdu druhej inštancie :

*Február 2017 až február 2018 konanie o prvom podanom odvolaní /12 mesiacov/
Júl 2019 až jún 2020 konanie o druhom podanom odvolaní /12 mesiacov/, spisová značka druhého odvolacieho konania mi nie je známa.*

Celkovo súdny spor trvá už 4 roky a 3 mesiace, a stále nie je právoplatne rozhodnutý ešte ani ohľadom právomoci slovenského súdu vo veci samej konať.“

4. Sťažovateľka zároveň uviedla, že podala 1. júna 2018 sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi okresného súdu, pričom jej sťažnosť bola vyhodnotená ako nedôvodná. Podľa sťažovateľky dlhodobou nečinnosťou súdov oboch stupňov dochádza k stavu právnej neistoty, či vôbec „*tunajší súd bude v mojej veci konať a meritórne rozhodovať. Spolu niekoľko rokov nečinnosti alebo nesprávnych procesných postupov súdu spôsobilo porušenie môjho ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote a taktiež práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Svoje práva som ako strana civilného sporového súdneho konania nútená brániť prostredníctvom*

ústavnej sťažnosti, pretože ostatné použité prostriedky na ochranu mojich práv zostali neúčinné, napriek mnou podanej sťažnosti v júni roku 2018 ani o dva roky neskôr nie je právoplatne o právomoci rozhodnuté.

Lehota na podanie úst. sťažnosti: súdne konanie stále trvá, momentálne v štádiu odvolacieho konania na Krajskom súde Košice sp. zn. mi nie známa, teda lehota na podanie sťažnosti je dodržaná. “.

5. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom takto:

„Postupom Okresného súdu Trebišov v konaní sp. zn. 2C/135/2016 a postupom Krajského súdu Košice konaní 9Co/38/2017 bolo porušené ústavné právo sťažovateľky garantované v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Krajskému súdu Košice vo veci sa prikazuje konať a rozhodnúť bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie v sume 2.000 € voči Okresnému súdu Trebišov a Krajskému súdu Košice, ktoré sú tieto povinné vyplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľke v lehote 1 mesiac od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd Trebišov je povinný nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia vo výške 450,28 € na účet jeho právneho zástupcu, do 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia. “

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím

príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatný najmä § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 644/2014, II. ÚS 660/2016).

15. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania. Z konštantnej judikatúry

ústavného súdu tiež vyplýva, že tvrdenia o porušení iných ustanovení ústavy, ktoré sťažovateľ uvádza v odôvodnení sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07).

16. Podstatou ústavnej sťažnosti a predmetom konania pred ústavným súdom je v zmysle formulovaného petitu nárok sťažovateľky na ochranu pred postupom okresného súdu v jeho napadnutom konaní a postupom krajského súdu v jeho namietanom konaní, v ktorých malo byť porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010, III. ÚS 24/2010).

18. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

19. Podľa judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako i právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušovaniu označených práv orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05, IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na ustálené východisko svojej judikatúry, podľa ktorého jednu zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy predstavuje skutočnosť,

že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok predchádzaniu zásahu do základných práv a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, II. ÚS 67/06, III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemohlo dochádzať k porušovaniu označených práv, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESĽP (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z ESĽP z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63).

20. Z ústavnej sťažnosti okrem iného vyplýva, že napadnuté konanie pred okresným súdom bolo v čase doručenia ústavnej sťažnosti (1. júla 2020, pozn.) skončené, a to na základe vydania druhého rozhodnutia o zastavení konania zo 7. mája 2019. Sťažovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie. Na základe súčinnosti poskytnutej zo strany okresného súdu ústavný súd zistil, že o podanom odvolaní rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 304/2019 zo 17. júna 2020 tak, že potvrdil druhé rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania, ktoré 27. júla 2020 nadobudlo právoplatnosť. V posudzovanej veci si teda okresný súd z hľadiska požiadavky odstránenia právnej istoty svoju úlohu v rámci napadnutého konania ako súd prvej inštancie splnil vydaním rozhodnutia o zastavení konania a jeho doručením stranám sporu. Okresný súd v čase podania ústavnej sťažnosti nedisponoval právomocou vo veci konať, a teda už nemohol ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania.

21. V súvislosti s postupom krajského súdu v namietanom konaní (vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, vedenom pod sp. zn. 9 Co 38/2017, pozn.) ústavný súd konštatuje, že aj v tomto prípade bolo konanie v čase doručenia ústavnej sťažnosti skončené, a to uznesením vydaným 23. januára 2018.

22. V čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už okresný súd svojím postupom v napadnutom konaní ani krajský súd postupom v namietanom konaní nemohli porušovať základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže tieto konania boli v tom čase skončené. Sťažovateľka, ktorá sa domáha ochrany svojich označených práv vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu a namietanému konaniu krajského súdu, sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátila v čase, keď už tento prostriedok nápravy nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (obdobne III. ÚS 154/2018, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020), a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

23. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že krajský súd bol nečinný aj v období od júla 2019 až do júna 2020, teda 12 mesiacov, pričom „*spisová značka druhého odvolacieho konania mi nie je známa.*“. Podľa sťažovateľky v jej veci „*do júna 2020 stále nebolo právoplatne rozhodnuté.*“.

Vzhľadom na to, že sťažovateľka, ktorá bola právne zastúpená osobou znalou práva, v petite svojej ústavnej sťažnosti nenamietala aj konanie pred krajským súdom vedené pod sp. zn. 9 Co 304/2019, ústavný súd nemal možnosť posudzovať celkovú dĺžku konania vrátane konania pred odvolacím súdom vedeným pod sp. zn. 9 Co 304/2019. Argumentácia v ústavnej sťažnosti, že „*spisová značka druhého odvolacieho konania mi nie je známa*“, je, vychádzajúc z § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je advokát povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta, podľa názoru ústavného súdu rýdzo účelová.

V tomto smere ústavný súd nad rámec povinného uvádza, že v čase podania ústavnej sťažnosti už bolo krajským súdom rozhodnuté aj v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 304/2019 (bod 20 tohto uznesenia).

24. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu